

NVE

Hvalstad, 30.06.2025

Søndeled kraftverk – innspill til søknad om konsesjon

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) viser til høringen om AS Egeland Verks søknad om tillatelse til å bygge nytt Søndeled kraftverk i Risør kommune.

NJFF vil vise til at Gjerstadvassdraget og aktuelle vannforekomster i forhold til denne konsesjonssøknaden har status som en sterkt modifisert vannforekomst i moderat økologisk tilstand. Det er store miljøverdier knyttet til anadrom fisk, ål og niøye, og nedlegging og fjerning av dam Søndeled er foreslått som tiltak for å oppnå miljøet om god økologisk tilstand. Dette skal bidra til at fisk, ål og niøye får fri vandringsvei i vassdraget. Tiltaket vil også bidra til å sikre tilstrekkelig gyte- og oppvekstområder for anadrom fisk.

NVE sier blant annet i brev av 19.04.2024 til AS Egeland Verk vedrørende vedtak om innkalling av Søndeled kraftverk i Gjerstadvassdraget til konsesjonsbehandling, Risør kommune i Agder fylke:

«NVE mener at innkalling til konsesjonsbehandling vil forbedre forholdene for miljøverdier av stor verdi, og at det er godtgjort at det foreligger sterke miljømessige hensyn samt at tiltaket som er foreslått for Søndeled er nødvendig for å oppnå miljømålet etter vannforskriften. NVE mener videre at Søndeled kraftverk med inntak og dam er til vesentlig skade eller ulempe for allmenne interesser. Vassdraget har etter vårt syn et potensial for produksjon av vandreende fisk, i første omgang for anadrom fisk og ål, og muligens niøye. Potensialet ovenfor dammen er knyttet til tilstrekkelig minstevannføring fra Stifoss kraftverk.»

I tillegg kommer det faktum at vassdraget er vernet mot kraftutbygging.

Stortinget har ved flere anledninger de senere årene behandlet spørsmål om kraftutbygging i vernede vassdrag. I forbindelse med behandlingen av stortingsmeldingen Kraft i endring - Energipolitikken mot 2030 (Meld. St. 25 (2025-2016)), sluttet Stortinget seg til at vassdragsvernet i hovedsak skulle ligge fast. Kraftutbygging i vernede vassdrag skulle bare vurderes i tilfeller der flomdemping var formålet. I innstillingen fra Energi- og miljøkomiteen (Innst. 401 S (2015–2016)) sa en samlet komite:

«... kraftutbygging over 1 MW i vernede vassdrag skal forelegges Stortinget og kun vurderes i de tilfeller der andre flomdempende tiltak er utprøvd, liv og helse står på spill og verneverdiene ikke vil påvirkes nevneverdig»

Stortinget behandlet en stortingsmelding om flom og skred våren 2025 (Tryggere framtid – førebudd på flaum og skred (Meld. St 27 (2023-2024))). I forbindelse med denne meldingen åpnet et flertall for at kan åpnes for kraftutbygging i vernede vassdrag over 1 MW forutsatt at samfunnsnyttene, herunder flomdempende effekt, vurderes som betydelig og miljøkonsekvensene samtidig ansees som akseptable.

Vedtak 456 (Meld. St. 27 (2023-2024), Innst. 123 S (2024-2025):

«Det åpnes for konsesjonsbehandling av kraftverk over 1 MW i vernede vassdrag der samfunnsnyttene, for eksempel i form av flomdempende effekt, vurderes som betydelig, samtidig som miljøkonsekvensene anses som akseptable.»

NJFF vil understreke at terskelen for kraftutbygging i vernede vassdrag skal være høy, også etter Stortingets vedtak i 2025. Vi kan ikke se at søknaden om utbygging av vassdraget verken oppfyller forutsetningene i vedtak 456 eller på annen måte kan forsvare at et skal bygges et nytt kraftverk i dette vernede vassdraget.

Nedlegging og fjerning av dammen er tiltaket i Gjerstadvassdraget som ligger i vannforvaltningsplanen som skal bidra til å bedre tilstanden i vassdraget. Dammen har betydning for mulighetene til å nå miljømålene for vannforekomstene i vannforvaltningsplanen blir nådd. Fjerning av dam Søndeled kombinert med slipp av minstevannføring fra Stifoss er vurdert som viktig for å nå miljømålene.

NJFF mener dette må legges til grunn, og at AS Egeland Verk ikke må tildeles konsesjon for bygging av nytt kraftverk.

Vi vurderer også at søknaden ikke inneholder tilstrekkelig informasjon om de mulige økologiske konsekvensene av tiltaket. Det synes uklart hvordan prosjektet vil påvirke vannføring, fiskebestander, biologisk mangfold og landskapsverdier i området. Det berørte området har høy naturverdi og har forekomst av truede og sårbare arter.

NJFF anmoder om at AS Egeland Verk ikke tildeles konsesjon for bygging av nytt kraftverk.

Vennlig hilsen

Norges Jeger- og Fiskerforbund

Siri Parmann
Fagsjef